

Ο δημοπίθηκος Γράφει ο Δημήτρης Νατσιός.

Η λέξη «δημοπίθηκος» είναι από την έξοχη κωμωδία του Αριστοφάνη «Βάτραχοι», η οποία γράφτηκε και διδάχτηκε τα τελευταία έτη του Πελοποννησιακού Πολέμου, εν μέσω παρακμής της ευκλεούς πόλεως των Αθηνών, η οποία κατάντησε έρμαιο ανίκανων και ανήθικων πολιτικών. Ο στίχος -(1083-1085)- γράφει κατά λέξη: «Η πόλις ημών ανεμεστώθη δημοπιθήκων εξαπατώντων τον δήμον». Δηλαδή: «Η πόλη μας γέμισε εντελώς δημοπιθήκους, οι οποίοι εξαπατούν τον λαό». Η λέξη δημοπίθηκος, απαντάται μόνο στο συγκεκριμένο έργο του Αριστοφάνη-«άπαξ λεγόμενον», όπως λέγεται στην γλωσσολογία- και σημαίνει «ο με τας κολακείας του απατών τον όχλον, ο απατεών», κατά το έγκυρο λεξικό «Liddel-Scott», ο αγύρτης, κατά το λεξικό του «Δημητράκου».

Πριν ασχοληθούμε με τους...δημοπιθήκους, μια μικρή παρένθεση. Στους «Βατράχους» ο Αριστοφάνης, με νοσταλγική διάθεση, συγκρίνει την ποίηση των παιδικών του χρόνων, την ποίηση της ακμής και της ανατάσεως προς το θείον και την εύνομο πολιτεία, με την εκπνέουσα ποίηση των χρόνων του.

Η Αθήνα πνέει τα λοίσθια και ο λαός αναθυμάται τα δοξασμένα χρόνια. («Να νοσταλγείς τον τόπο σου, ζώντας στον τόπο σου, τίποτε δεν είναι πιο πικρό», κατά την μεγαλοφυή διατύπωση του Σεφέρη). Τόσο πολύ θαύμασαν οι Αθηναίοι το έργο, ώστε το «δίδαξε» δύο φορές. Και ας προσεχθεί το ρήμα «δίδαξεν». Στο ίδιο έργο του «Βάτραχοι», ο Αριστο-

φάνης, ρητώς μας βεβαιώνει ότι ο ποιητής είναι ο παιδαγωγός των ωρίμων, όπως ο δάσκαλος των μικρών παιδιών: «τοις μεν γαρ παιδαρίοισιν εστί διδάσκαλος όστις φράζει, τοίσιν δ' ηβώσι ποιηταί». (στιχ. 1054). Για τον αρχαίο Έλληνα ήταν κάτι το αδιανόητο, έργο τέχνης χωρίς μορφωτικό-παιδαγωγικό περιεχόμενο. Ο ποιητής, ο αρχιτέκτονας, ο ζωγράφος, ο μουσικός, ο φιλόσοφος και ο πολιτικός εθεωρούντο και έπρεπε να είναι οι παιδαγωγοί και δάσκαλοι του λαού τους. Το θέατρο ιδίως το σχολείο του λαού. Στις επιγραφές «χορηγικών τριπόδων» διαβάζουμε: «Σοφοκλής εδίδασκεν», «Αισχύλος ή Ευριπίδης εδίδασκεν». Όσο η Αθήνα τηρούσε το ιδεώδες της παιδαγωγούσας πολιτικής κοινότητας («πόλις») ανθούσε και κατέλειπε «χρυσούς αιώνες». Όταν «ανεμεστώθη δημοπιθήκων», έσβησε. Στα περικαλλή μάρμαρά της κούρνιαζαν κουκουβάγιες, θρηνώντας για τα περασμένα μεγαλεία...

Οι δημοπίθηκοι, λοιπόν, αναφύονται σε καιρούς παρακμής. Ετυμολογικώς η λέξη παράγεται από το «δήμος», ο λαός και την λέξη «πίθηκος», η οποία είναι «αγνώστου έτυμου», δεν έχει εντοπισθεί η ετυμολογία της. Είναι αρχαιότατη λέξη-ήδη από τον 7^ο αι. π.Χ. στον Αρχίλοχο και τον Σιμωνίδη. Οι αρχαίοι την χρησιμοποιούσαν και ως «πιθηκισμός», όταν ήθελαν να καυτηριάσουν κάποιον που μιμείται γελοιοτρόπως τα των άλλων, που μαϊμουδίζει. (Η μαϊμού από το ρήμα «μιμώ», «μιμούμαι»). Πίθηκο ονόμαζαν και τον πονηρό, αναιδή, θρασύδειλο και απατεώνα. Δημοπίθηκος θα λέγαμε ότι είναι αυτός που εξαπατά αδιάντροπα και με δόλιο, πονηρό τρόπο τον λαό. Κυρίως με κολακείες ή απειλές, με χρήματα ή υποσχέσεις, αποσκοπώντας μόνο στο προσωπικό του συμφέρον και αδιαφορώντας παντελώς για το κοινό καλό, την «πόλιν».

Στις σακάτικες ημέρες μας οι δημοπίθηκοι είναι είδος εν αφθονία. Καλύτερος όλων ποιος; Ο πρωθυπουργός, ο Αλέξης ο Τσίπρας, κατά την αλή-στου μνήμης εμφαντική διατύπωση της χρυσής πασοκικής εποχής. «Ο Ανδρέας ο Παπανδρέου» με δύο άρθρα για να τονιστεί το μεγαλείο του αντρός.

Ξαφνικά τα άδεια ταμεία, γέμισαν. Τα πρωτογενή πλεονάσματα. (Μπορεί κάποιος να απαντήσει στο εξής απλό ερώτημα: Με 100, 200, 300 δις χρέος, πώς μπορεί να έχεις πλεόνασμα και περίσσευμα; Ο δημοπίθηκος θα πει χάρη στις ικανότητές του. Μάλιστα. Η αλήθεια είναι ότι για την δημιουργία εκλογικής πελατείας και στην πολυπόθητο «ψήφο του λαού», προσφεύγει στην προεκλογική λεηλασία του δημοσίου ταμείου. «Λεφτά υπάρχουν» τσίριζε προ δεκαετίας έτερος δημοπίθηκος, που εκτός της απάτης, διασκέδαζε τον πικραμένο λαό με εκείνες τις σπαραξικάρδιες

δηλώσεις του περί «φόρου πισινών», ήθελε να πει «των πισίνων», τα πηλικά και τα πηλήκια. (Και ο νυν δημοπίθηκος βαρύνεται με αρκετούς σολοικισμούς, του τύπου «τυμβωθηρία», για την οποία λέξη, η παλιά του «συντρόφισσα» Ζωή, τον ξεπουπούλιασε, λέγοντας την αμίμητο φράση του Μαρκ Τουαίην: «Είναι καλύτερα να κρατάς το στόμα σου κλειστό και να σε περνούν για ηλίθιο, παρά να το ανοίγεις και να διαλύεις κάθε αμφιβολία». Αυτό κι αν είναι «συντροφικό μαχαίρωμα»).

Με τον νυν δημοπίθηκο «αναστήθηκε» και ο μουχλιασμένος «θεσμός», των «αυθόρητων» λαϊκών συγκεντρώσεων στις πλατείες. Οι διαβόητες λαοθάλασσες και το δάσος των σημαίων. Το σκηνικό παρμένο από την μαύρη δεκαετία του '80.

Η υπερυψωμένη εξέδρα, όπου στις γωνίες συνωστίζονται τοπικοί υποψήφιοι, γονυπετώντας γλοιωδώς για μια φωτογραφία με τον λαοπρόβλητο... δημοπίθηκο, σκηνοθεσία και φωτισμός κατάλληλοι για να προβληθεί το βράδυ στη δημόσια τηλεόραση του ΣΥΡΙΖΑ, το μέγα πλήθος και πάθος και κάτω στην πλατεία η οχλοβοή, η αντάρτα και η ποδοβολή των οπαδών, βελάσματα, χρεμετισμοί, υλακές, μυκηθμοί, ρεκάσματα, γρυλλισμοί, κοασμοί και ογκανίσματα. (Μεταξύ βεβαίως των αναρίθμητων ζητωκραυγαστών, επειδή δεν αρκούν οι τοπικής εσοδείας, επιστρατεύονται και αρκετοί από διάφορες περιοχές της επικράτειας. Στην πόλη των Λαμιέων, που ομίλησε πρόσφατα ο δημοπίθηκος, εν μέσω των παραληρούντων συντροφισμών και συντρόφων, εμφανίστηκαν και αρκετοί Ρομάδες, Αφγανοί και Πακιστανοί «σύντροφοι» και αυτοί, που υποπτευόμαστε όλοι, ότι τους παρέχονται ικανά... τροφεία για να μετακινηθούν και να αποθεώσουν τον μέγα ευεργέτη τους. (Τροφεία=τα προς το ζην αναγκαία). Και τι υπόσχεται ο δημοπίθηκος προ των εκλογών; 50 ευρώ τον μήνα, ίσως λιγότερα, για να τον ψηφίσουν. Πώς λέγεται αυτό; Εξαγορά συνειδήσεων. Και ρωτώ: Ο άνθρωπος που πρόδωσε την Μακεδονία, ο άθεος εθνομηδενιστής, ο άνθρωπος που μετέτρεψε την πατρίδα σε παράδεισο του εγκλήματος και της ανομίας, δεν περιφρονεί ποταπώς την νοημοσύνη, την αξιοπρέπεια και την ιστορία αυτού του λαού; Το 1821 κατά την αγιασμένη επανάσταση, οι Τούρκοι, στις αρχές της, έταζαν στους καπεταναίους και τα παλληκάρια τους χρήμα και αρματολίκια, για να «κάτσουν φρόνιμα». Τι απαντούσαν; Ελευθερία ή θάνατος. Θυμήθηκα και κάτι από τον ηρωικό αγώνα της ΕΟΚΑ στην Κύπρο το 1955. (Τσιμουδιά για την Κύπρο και τις απροκάλυπτες απειλές της Τουρκίας, ο δημοπίθηκος. Άλαλα και τα χείλη της αξιωματικής αντιπολιτεύσεως για την Μακεδονία).

Όταν συνέλαβαν οι Άγγλοι τον ήρωα Κυριάκο Μάτση και του πρόσφεραν 500.000 λίρες, τεράστιο ποσό, για να προδώσει τους συναγωνιστές του, απάντησε στον κυβερνήτη Χάρντιγκ: «Ου περί χρημάτων τον αγώνα ποιούμεθα, αλλά περί αρετής».

Τούτη την κρισιμότετη εποχή δεν θα μας σώσουν τα αργύρια του δημοπίθηκου, αλλά αν αγωνιστούμε, εμείς οι Έλληνες, με αρετή και τόλμη για την Ελευθερία μας...

Δημήτρης Νατσιός
δάσκαλος-Κιλκίς